

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Mária Lešková

**Práca s literárnym textom
/súbor pracovných listov/**

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Mária Lešková
Kontakt na autora UZ: ZŠ Ondavské Matiašovce
0905422745
maria.leskova@gmail.com

Názov: **Práca s literárnym textom**
/súbor pracovných listov/

Rok vytvorenia: 2014
Oponentský posudok
vypracoval: PaedDr. Tatiana Lorincová
ISBN 978-80-565-0297-6

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunití. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

Pracovní list č.1.....	4
Pracovní list č.2.....	5
Pracovní list č.3.....	7
Pracovní list č.4.....	8
Pracovní list č.5.....	9
Pracovní list č.6.....	10
Pracovní list č.7.....	11
Pracovní list č.8.....	12
Pracovní list č.9.....	13
Pracovní list č.10.....	15
Pracovní list č.11.....	17
Pracovní list č.12.....	18
Pracovní list č.13.....	19
Pracovní list č.14.....	20
Pracovní list č.15.....	22
Pracovní list č.16.....	23
Pracovní list č.17.....	24
Pracovní list č.18.....	25
Pracovní list č.19.....	26
Pracovní list č.20.....	27

EUDOVÁ PIESEŇ

V tej našej dedinke

1. *V tej našej dedinke dobre bývať,
na rodné domy sa radosť dívať.
Ten náš je zo všetkých najkrásnejší,
tam sa vždy cítime najšťastnejší.*

2. *Tá naša chalúpka nízka, malá,
v nej ma moja matka vychovala.
Maličké oblôčky, dvor ako dlaň,
srdce sa rozbúši, keď myslím naň.*

3. *Tú našu chyžôčku máme radi,
Bojnický zámok ju nenahradí.
Malá záhradôčka, v nej samý kvet,
nedám si ju, nedám za celý svet.*

1. **Nájdí v texte názov zámku .**

Doplň slová : V tej dedinke bývať?

2. **Prečo sa v rodnej dedine /meste/ dobre býva?**

.....

Čo sa ukrýva za zámenami „ten náš“ ?

3. **Povedz miesto, kde sa ty cítiš najlepšie.**

.....

Ktoré iné slovenské hrady, zámky poznáš ?

.....

Označ názvy hudobných nástrojov, ktoré môžu byť súčasťou ľudovej kapely :

harfa gajdy husle klavír ozembuch basa cimbal

4. **Zarad' text do literárneho žánru :** A/ riekanka

B/ ľudová pieseň

C/ rozprávka

D/ báseň

Nájdí v texte prirovnanie a zdobené slová.

.....

POVEŠŤ

Tatranské víly /povešť/

Anton Marec

V mnohých tatranských plesách žili víly. Keď žili, museli odkiaľsi prísť. Odkiaľ? A kto to vlastne bol? Tu je príbeh dievčiny spod Tatier, ktorá sa premenila na to čudné stvorenie. Žilo raz na Štrbe chudobné dievča. Nikto si ju nevšímal. Až raz ... Bola muzika a do tanca ju pojal mlynársky pomocník Šimon. Celý večer s ňou pretancoval. A keď ju vyprevádzal domov, dohodovil si schôdzku na budúcu sobotu. Odvtedy sa tí dvaja stretávali , kedy len mohli. Prešiel rok, míňal sa druhý a oni sa vídali stále radšej. A tak si povedali , že po Veľkej noci vystroja svadbu. Ale jedného dňa povedal Šimon svojej vyvolenej : - Majster ma posielal po sol' do Poľska. Musím ísť, čo ako sa mi nechce ! Budem sa však ponáhľať, skoro sa vrátim ! A odišiel. Dievča ho čakalo , každý večer vyzeralo na cestu, či sa už nevracia. Šimona nebolo. Neprichádzal. Nikdy viac sa nezjavil.

1.V akých plesách žili víly?

Na čo sa premenila dievčina ?

Dopln' chýbajúce slová : Majster ma posielal podo

Šimon bol pomocník :

- a) krajčírsky
- b) pekár
- c) mlynársky
- d) kuchársky

2. Kto je v texte schovaný za zámenom „ju“? vo vete :“ Nikto si **ju** nevšímal“

- a/ mama
- b/ dievča
- c/ princezná
- d/ babka

Kde sa odohráva dej príbehu ?

Nájdí časť textu, kde sa hovorí o stretnutí dievčiny a Šimona.

Podľa čoho vieš zistiť, že dievčina mala Šimona rada. V texte nájdí vetu, ktorá to vysvetľuje.

.....

3. Povedz názov inej rozprávky, v ktorej sa hovorí o vílach.

.....

Dramatizuj časť príbehu, keď sa Šimon stretol s dievčinou.

Odišiel už od teba niekto koho si mal rád ?

.....

.....

4. Zmeň názov príbehu.

.....

Nájdí k slovu „schôdzka“, slovo s podobným významom

.....

Čo by sa stalo, keby(Šimon neodišiel do Poľska) ?

.....

Rozhodni, či bolo konanie Šimona správne. Prečo áno, prečo nie.

ÁNO

NIE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ktorou postavou z príbehu by si chcel/nechcel byť a prečo ?

.....

.....

INONÁRODNÁ ROZPRÁVKA

Rátótske žriebäcie vajce

Kde bolo, tam bolo, bola raz v krajine obec Rátót. V tomto Rátote našiel raz hájnik na poli obrovský vatovec. - Hej, sto striel okovaných, - čudoval sa, - a toto je už zase čo? –

Bo dlhú tekvicu na varenie už videl, ale takúto guľatú a bielu veru ešte nie. Zodvihol ju, ohmatal a ovoňal. Ale sám veru neprišiel na to, čo je to za čudo. Odniesol ju preto na obecný dom. Práve tam zasadala obecná rada. Hájnik zložil tekvicu na stôl. Aj statočné predstavenstvo sa zhrozilo. Len hľadeli, raz na tekvicu, raz na seba. Vraví najstarší a najmúdrejší : - Dožil som sa vysokého veku, ale takéto čudo som veru po celý svoj život nevidel. Ký čert je to ? - Vraví potom o voľačo mladší : - I ja som už voľačo skúsil, ale takéto niečo som ešte v živote nevidel. A otočí sa spýtavým pohľadom k mladšiemu. Mladší vraví : - Čo sa toho týka, ani ja nie som už dnešný, ale veru ani ja neviem, čo je to za čudo. No preto je richtár richtárom, aby všetko vedel. -

1. Čo našiel hájnik ?

.....

Povedz názov obce .

.....

2. Popíš hubu „vatovec“ .

.....

Z ktorej krajiny pochádza táto rozprávka ?

- a/ Slovensko
- b/ Poľsko
- c/ Japonsko
- d/ Nemecko

3. Čo urobíš, ak nájdeš neznámu vec ?

.....

Poznáš ešte nejakú rozprávku iného národa ?

.....

4. Zmeň názov rozprávky .

.....

Nájdi k slovu „čudoval sa“ slovo s podobným významom.

.....

Predved', zahraj neverbálne vyjadrenie prekvapenia.

Hlavnou myšlienkou deja rozprávky je : A/ zmysel pre česť
B/ zmysel pre priateľstvo
C/ zmysel pre lásku

ROZPRÁVKA

Dvaja drevorubači a víla

Raz popoludní vybral sa chudobný drevorubač, že si zotne strom, aby mal čím kúriť. Vyhlíadol si vysoký rovný strom neďaleko temného jazera a začal doň sekerou. Zvuk sekery sa ozýval široko-daleko pustinou. Drevorubač pracoval usilovne, aby zoťal strom ešte pred súmrakom. No vtom sa mu sekera zošmykla z poriska a padla do jazera. Drevorubač vošiel do vody, že si sekeru pohľadá, ale nemohol ju nájsť. Sadol si teda na pník a rozmýšľal, čo teraz. Odrazu sa zjavila pri ňom víla a spytuje sa ho :

„Čo ťa trápi, dobrý človek ?“

„Sekera mi padla do vody a nemôžem ju nájsť.“

„Počkaj ja ti pomôžem,“ povedala víla a zmizla vo vode. Keď sa znova ukázala, držala sekeru z rýdzeho zlata, že sa na slnku až tak ligotala.

1. Aký strom si vyhlíadol drevorubač ?

Kde spadla sekera ?

2. Podarilo sa drevorubačovi nájsť vo vode sekeru? ÁNO – NIE

3. Ku každému povolaniu prirad' príslušný pracovný predmet:

A obuvník	1 štetec
B maliar	2 kladivo
C drevorubač	3 kopyto
D kováč	4 sekera

Vymenuj iné rozprávkové bytosti.

.....
.....

4. Poznáš vo svojom okolí čestného človeka ?

.....
.....

BÁJKA

Smädná vrana

Z knihy Ezopské bájky

Smädná vrana natrafila na vedro s vodou. Robila všetko, čo bolo v jej silách, aby ho prevrátila, ale nijako ho nevládala zvaliť. No napokon dôvtipom predsa sa jej podarilo, čo chcela. Začala hádzať do vedra kamienok za kamienkom, až sa zdvihla hladina vody, a vrana si mohla pokojne uhasiť smäd.

Kde nezmôže nič sila, zvíťazí rozum.

1. Čo začala vrana hádzať do vedra ?

.....

Vyhľadaj v bájke ponaučenie .

.....

2. Čo sa skrýva pod zámenom „ jej“ ?

.....

3. Aké riešenie by si ty navrhol vrane, aby sa na pila vody?

.....

Dramatizuj príbeh bájky – „hranie roly – vrany“

4. Nahrad' slovo *rozum* iným slovom s podobným významom.

.....

Zmeň názov bájky.

.....

Dokonči príbeh viacerými spôsobmi /najvtipnejším, najprekvapivejším, najsmutnejším/.

KRÁTKE ŽÁNRE ĽUDOVEJ SLOVESNOSTI

Pranostiky

Zimné pranostiky

Ked' v DECEMBRI mrzne, sneží, úrodný rok za tým beží.

Svätá Barbora, ťahá sane do dvora.

Na svätého Mikuláša, už je celá zima naša.

Ked' rastie v JANUÁRI tráva, bude v júni hladovať krava.

Na Tri krále zima stále.

Ak sa mačka ohrieva vo FEBRUÁRI na slnci, v marci pôjde zasa na pec.

Svätá Agáta býva na sneh bohatá.

Ked' je pekne na Romana, býva žatva požehnaná.

1. Dokonči pranostiky : Svätá Barbora,
Na svätého Mikuláša,
Svätá Agáta

2. Vysvetli, aká ľudová múdrosť sa ukrýva v uvedených pranostikách.

4. Aký význam majú pranostiky pre teba ?

.....

K uvedeným výrokom prirad' žánre ľudovej slovesnosti :

.....

A	<i>Koňa hľadal, na ňom sedel.</i>	1 pranostika
B	<i>Aký strom, také ovocie.</i>	2 hádanka
C	<i>Na tri krále zima stále .</i>	3 príslovie
D	<i>Ide pani po moste,
periny má na chvoste. Čo je to ?</i>	4 porekadlo

POVIEDKY ZO ŽIVOTA DETÍ

Bacilonosiči

Klára Jarunková

To som si mohol myslieť! Ešte aj doktorka nadŕža dievčencom! Keby sme mali doktora, mohli sme byť my, chlapci, tí, bacilonosiči. Lebo bacilonosiči sú zdraví a bacily len roznášajú. Preto nesmú chodiť do školy a je im dobre. To by sa každému páčilo! Raz do týždňa dostať injekciu a sedieť doma celý mesiac. V iných triedach sú bacilonosiči aj chlapci. Tí nesedia doma, ale hrajú futbal. To je ešte lepšie. Bacily im urobili prázdniny. Majú sa dobre.

1. Kto roznáša bacily?

.....

Kto urobil chlapcom prázdniny?

.....

2. Prečo nesmú chodiť bacilonosiči do školy?

.....

Kto je ukrytý za zámenom „my“ ?

.....

3. Bolo správne, že lekárka zakázala bacilonosičom chodiť do školy? Uveď aspoň jeden dôvod, prečo áno, alebo prečo nie

Bol si niekedy bacilonosičom ty ?

.....

Vysvetli, prečo tí, ktorí roznášajú bacily, ohrozujú naše zdravie .

4. Vyhľadaj v texte opačné slovo k slovu *chorý*.

.....

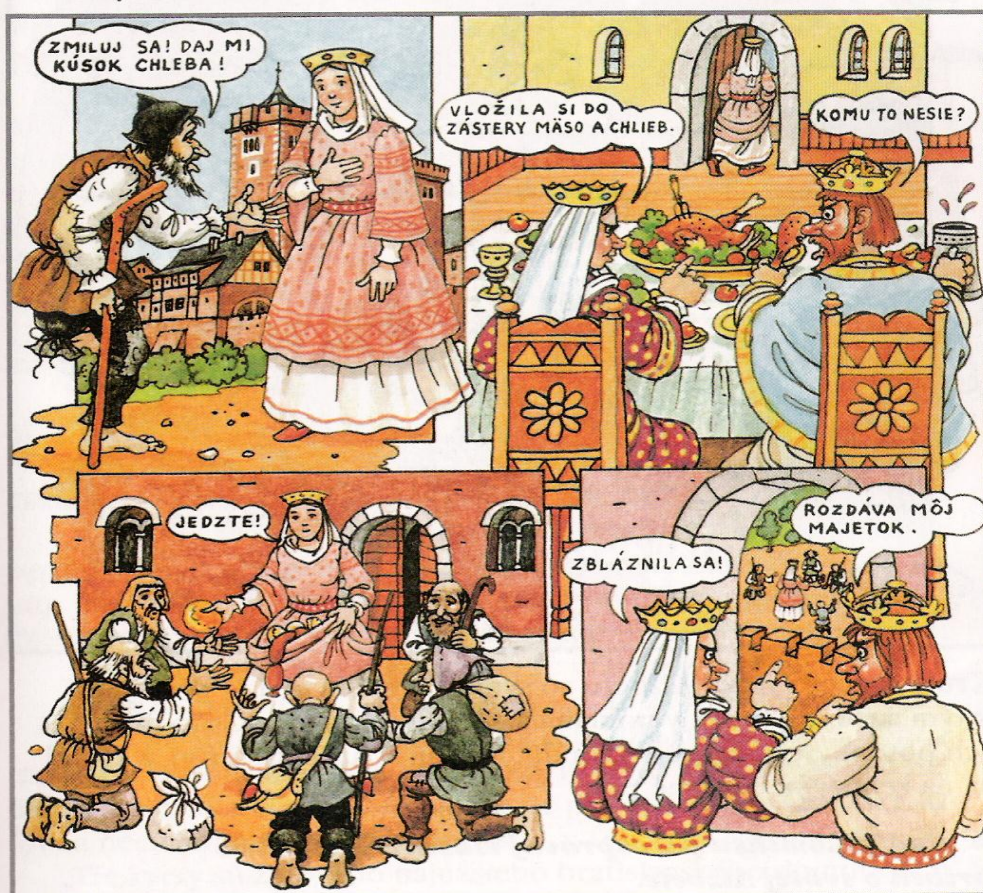
Vymysli nový názov príbehu.

.....

Poveš' o bratislavskej svätej Alžbete

Milan Urban

Pred mnohými rokmi sa na Bratislavskom hrade narodilo kráľovskej rodine dievčatko Alžbeta, z ktorého vyrástla krásna dievčina. Ale už žila v cudzine na hrade Wartburg, kde ju vydali za kniežacieho syna. Mladý knieža však čoskoro umrel a pánom na hrade sa stal jeho krutý brat.

1. Ako sa volalo dievčatko ?

.....

Aké postavy vystupujú v príbehu ?

.....

Mladý knieža však čoskoro umrel a pánom na hrade sa stal jeho

.....

Chudobný človek si pýtal od Alžbety : a/ mäso

b/ jablko

c/ chlieb

d/ vodu

2. Popíš vlastnosti Alžbety na základe jej konania

.....

Nájdi časť príbehu, ktorá vyjadruje Alžbetinu štedrosť.

.....

3. Ako by si sa zachoval ty, keby ťa niekto o niečo poprosil ?

.....

.....

Ktorou postavou z príbehu by si chcel byť a prečo ?

.....

.....

4. Prerozprávaj komiks do povesti .

Predved', zahraj, neverbálne vyjadri konanie postáv v príbehu .

Nahrad' slovné spojenie : „*zmiluj sa*“

.....

Ktoré znaky charakterizujú komiks : a/ text vo veršoch

b/ text v bublinách

c/ ilustrácie

d/ končí poučením

Charakterizuj výskyt viet podľa obsahu, ktoré sa vyskytujú v ukážke .

Predved', zahraj, neverbálne vyjadri konanie postáv v príbehu .

Zmeň názov komiksu

DRAMATIZÁCIA

Pytačky

Eudmila Podjavorinská

Svat : /zabúcha na domček. Z domčeka vychádza Činkin otec, Činkina matka, ktorá vyzerá veľmi mrzuto, a hanblivá Činka. Otec, matka sa zvitajú so svatom, privítajú družinu, starších usadia na zem. Svat si odkašle, slávnostne prerečie /

*Ja vám veru poviem hneď,
sotva ste nás usadili,
prečo sme sa tol'ki zišli:
Dievča vaše pýtať prišli
tu pre Čima. –
Prosím hneď aj odpoveď.*

*Činkin otec: Nuž, iného tu nezbýva,
áno, áno, tak to býva
odjakživa
a tak dobre bude veru,
ta dať dievku, kde ju berú.*

*Činkina matka: Ale starký! – Čo to táraš?
Ešte šaty neozvára,
ani nemá, čo jej treba
pre príhody, pre nehody,
periny a činovať.*

*Svat : Také vystrojíme hody,
len ju dajte, nebudete banovať.*

*Činkin otec: Trochu sa mi hlava krúti, ani dievka nemá chuti –
a keby aj ona rada,
hľa, ešte je veľmi mladá
k vydaju, -
nech si ešte počkajú ...
A, laľa, i mladý zat' –
či ju môže vychovať?*

*Čimo: Vážení môj milý sváko,
čo len to, veď bude dáko.
Len ju dajte, nebudete banovať.*

1. Aké postavy vystupujú v príbehu ?

.....
.....

- Prečo sa všetci zišli? Dievča prišli : a/ vidieť
b/ pozdraviť
c/ pýtať
d/ navštíviť

Odpoveď chceli hneď ? áno - nie

„Trochu sa mi hlava , ani dievka nemá ,

2. Nájdi v texte vety , ktoré vysvetľujú, prečo otec nechce vydať Činku.

.....

Kde sa odohráva dej príbehu ? A/ v dome

B/ pred domom

C/ za domom

D/ na ulici

Nahraď iným slovom „táraš“

Charakterizuj postavu Činkinho otca na základe jeho konania.

.....

.....

.....

3. Dramatizuj príbeh – dokonči Čimovo rozprávanie

Vcít' sa do roly mladého vrabčička Čima a povedz, akými argumentami by si presvedčil Činkinych rodičov, že sa o Činku dobre postaráš.

.....

.....

.....

4. Text prirad' k žánru : a/ povesť

b/ rozprávka

c/ bájka

d/ dramatizácia

ČO BY SA STALO KEBY.....

Čo by sa mohlo stať, keby na pytačky k Činkinym rodičom prišiel ešte jeden pytač.

.....

Nájdi v texte rýmy :

Vysvetli význam : nuž iného tu nezbyva - nebudete banovať -

PIESEŇ

Keby som bol detským kráľom

Text : Kamil Peteraj

Hudba : Gabo Dušík

*Keby som bol detským kráľom,
bol by som ja dobrým kráľom.
Strašne múdro by som vládol,
kráľom byť, to by som zvládol.
Keby som bol detským kráľom,
nebolo by hračiek málo.
Všade samí zmrzlinári,
každý by ma iba chválil.*

*Keby som bol detským kráľom,
neboli by žiadne školy
a vstávanie každé ráno.
Keby som bol kráľom detí,
všetci by sme doma boli.
Pre ten sladký ranný spánok,
kamaráti, veru áno.*

1. **Nájdí v texte želania kráľa .**

.....

2. **Kráľ chcel plniť želania :** A/ dospelých
B/ detí
C/ učiteľov
D/ mládeže

3. **Aké je tvoje najväčšie želanie ?**

.....

Čo by si zariadil ty, keby si bol detským kráľom ?

.....

Poznáš štát, kde aj dnes vládne kráľ a kráľovna ?

.....

Aké iné populárne piesne poznáš ?

.....

4. **Správne doplň vetu :** **Pieseň je zhudobnená** A/ poviedka
B/ báseň
C/ bájka

Rozhodni, či boli želania kráľa v piesni správne. Odôvodni prečo áno, alebo nie .

POVIEDKY ZO ŽIVOTA DETÍ

Horúčka

Mária Ďuričková

*Štvrtá B ochorela. Celučička - celá dostala **horúčku**. Nie obyčajnú horúčku, s akou sa chodí k lekárovi, ale takú, od ktorej nepomôže nijaký lekár. Tá horúčka sa volá zberateľská horúčka a prejavuje sa takto: človek neprestajne niečo zháňa, čosi vypytuje a čosi vymieňa. Musí, to už je taká choroba. Len čo zazvoní na prestávku, štvrtáci povykľadajú na lavice, čo zohnali, vypýtali, a trieda sa premení na starinársky obchod, nech sa páči, vidíte: u Alice pohľadnice, u Melanky známky, u Bohuša lístky z trolejbusa, u Evičky lístky z električky, u Vladka vytlačatka, u Pepky nálepky, u Violy stanioly, u Milady obrážteky z čokolády, u Gitky servítiky, u Kačky spevákov a speváčky. Niektorých žiakov zachvátila zberateľská horúčka dvojnásobne a niektorých až trojnásobne.*

1. Ako sa prejavuje zberateľská horúčka?

.....

2. Čo zberajú deti v 4. B?

.....

3. Akej zberateľskej záľube sa venuješ ty?

.....

4. Poznáš aj inú horúčku ako je zberateľská?

.....

Nájdi v texte číslovky.

.....

Prirad' slová, ktoré sa rýmujú s vlastnými menami :

A/ EVA má kúsky	1. sveter
B/ PETER má starý	2. zajka
C/ ALENA rozbila si	3. dreva
D/ MAJKA chová	4. Blatko
E/ ZLATKO hľadá všade	5. kolená

KRÁTKE ŽÁNRE ĽUDOVEJ SLOVESNOSTI

Eudové hádanky

*Ide pani po moste,
periny má na chvoste. /hus/*

*Hoc má dlhú bradu,
nevie ti dať radu. /koza/*

*Žltý zobáčik, žltá aj labka,
keď pláva vo vode, bojí sa žabka. /kačka/*

*Ktorý horár nosí
celú horu na chrbte? /jež/*

1. Doplň : *Ide pani po, periny má na* .

2. Čo majú spoločné všetky tri hádanky ?

.....

3. Povedz, vymysli iné hádanky o zvieratkách.

4. Predved', zahraj, neverbálne vyjadri odpovede na hádanky.

Objasni, ako vznikli hádanky.

Rozpoznaj hlavné znaky formy textu hádanky.

BÁSEŇ

Kvety

Mária Rázusová – Martáková

*Čierne krídla rozprestrela
nôcka tichá
a dom celý v sladkom spánku
dávno dýcha.
Len na malom stolíku
v maľovanom džbániku
lúčne kvety samé šu – šu,
plné tajú,
o voľačom rozprávajú,
šepotkajú.*

*Bračekovci!“ zdvihne králik
driečik holý,
„či aj vás tak všetko lomí,
všetko bolí?“
A kvety mu : „Aj nás tak!“
Najviac smúti divý mak
a najradšej by sa ukryl
v ťažkom žiali,
že mu jeho krásne sukne
opršali.*

1. Aké kvety boli spomenuté v texte ?

.....

Ktorý kvet najviac smútil ?

.....

Doplň chýbajúce slová : a najradšej by sa v ťažkom,
že mu jeho krásne sukne

2. Kto je schovaný za zámeno „ mu“ ? vo vete „A kvety mu :“

.....

Kde sa odohráva dej básne ?

.....

Nájdí v texte vetu o tom, ako sa kvety cítili

.....

.....

3. Čo urobíš, keď ťa niečo bolí ?

.....

Čo robíš ty, keď si smutný?

.....

Predstav si : Na lúke rozkvitol pekný kvet.

Čo urobíš ? 1. Kvet odtrhnem pre mamičku.

2. Odtrhnem a odhodím kvet.

3. Nechám kvet na lúke

4. Urobím si venček z kvetov.

Zmeň názov básne . .

Z čoho vidieť, že sa kvety správajú ako živé osoby .

.....

.....

Vyjadri vlastné pocity, ako na teba text zapôsobil : verbálne /jazykové prostriedky/, neverbálne /pocity/, ilustrácia /výtvarné prostriedky/.

.....

.....

Nájdí v texte zdobeniny.

.....

.....

Čo by sa stalo, keby . . . (napr. keby prestali rásť kvety)

.....

.....

.....

Báseň

Máj

Daniel Hevier

Hop, cup, karabas,
máj nám chystá plno krás.
Púpava má nové perie,
do sveta sa kura berie,
mucha si už brúsi labky,
žaba hádže v rieke žabky,
slnko láka mloka z mláky,
sluka chystá vtákom sláky.
Jar otvorí bielu bránu –
májový dych majoránu.
Šup, dup, tidlitok,
ostaň s nami celý rok!

1. **Ktorý mesiac v roku nám v básni chystá plno krás?**

.....
A/ marec B/máj C/ jún D/júl

Vypíš z básne štyri zvieratká.

2. **Čo ma zostat' podľa básnika s nami celý rok ?**

3. **Ktorý mesiac v roku náš najradšej ?**

.....
Vymenuj jarné kvety, ktoré poznáš.

4. **Zakrúžkuj možnosť v ktorej sú zdrobnené slová :**

a/ púpavy, žabky b/ labky, žabky c/ labky, mláky

Zosobnenie (personifikácia) je : a/ jar otvorí bielu bránu b/ ostaň s nami celý rok

c/ hop, cup, karabas d/ šup, cup, tidlitok

Báseň MÁJ patrí k : a/ k poézii b/ k próze c/ k rozprávke

„Púpava má nové perie znamená“ :

a/ púpave narástlo perie b/ púpava rozkvitla c/ púpava odkvitla

POVIEDKY ZO ŽIVOTA DETÍ

S dievčiskom sa neháme

Nataša Tanská

Petko a Paľko sú dvojčence. Stále sú spolu a je im veselo. Keď sa Lucka chce s nimi hrať, Petko ju okrične : „Chod' preč !“

„Prečo?“ pýta sa Lucka.

„Lebo s dievčiskom sa neháme!“

Lucka sa rozplače, ide do detskej izby a vyberie zo svojho prasiatka tri koruny, čo si našetrila na zmrzlinu.

„Čo robíš?“ pýtajú sa Petko a Paľko.

„Čo vás do toho?“ odvrkne Lucka, uteká do kuchyne a rýchlo, skôr ako za ňou dobehnú bratia, zamkne dvere. Petko a Paľko pritisnú nosy na sklenené dvere a začujú, ako Lucka vraví : „Mamička, ja chcem byť tiež dvojča, ako sú Petko a Paľko. Prosím ťa, chod' do obchodu a kúp ma ešte raz!“

1. Ako sa volajú dvojčence, ktoré sú stále spolu?

.....

Kde pritisnú nosy Paľko a Petko, keď začujú vravieť Lucku?

2. Koho okrične Petko vetou : „Chod' preč!“

..... a) Paľka

b) prasiatko

c) Lucku

d) mamičku

Prečo sa Lucka rozplakala?

.....

Prečo Lucka klamala?

.....

3. Povedz, ako by sa správne mali zachovať bratia.

.....

Čo by si robila, ak by si sa ocitla na Luckinom mieste?

.....

Ako sa správaš k svojim súrodencom ty?

.....

4. Je pravda, že v obchode predávajú deti?

Môže byť tento príbeh skutočný?

.....

5. Nahrad' slovo „dievčisko“ tak, aby sa význam vety nezmenil

NÁUČNÝ TEXT

O Ľudovítovi Štúrovi

Jozef Pavlovič

Jozef Miloslav Hurban o Ľudovítovi Štúrovi napísal, že to bol krásny, urastený muž. Treba však dodať, že Štúr aj všestranne vynikal. Zažiaril už ako študent, potom i ako profesor. Obetavo pracoval nielen on sám, ale pre prácu pre svoj národ získaval ďalších. Bratislavskú vrchnosť to poburovalo, a preto Štúra pozbavili miesta profesora. Nadalej však usilovne pracoval najmä ako jazykovedec. V novom jazyku, ktorý sa nazýva štúrovčina, vydával svoje Slovenskje národňje novini. Písal do nich odvážne články, v ktorých sa zastával slovenského národa. Nezostal však iba pri slovách vyslovených a či napísaných. So zbraňou v ruke bojoval v povstaní roku 1848.

1. Ľudovít Štúr bol aký muž? _Kto bol

Ľudovít Štúr ? _A/

spisovateľ

B/ jazykovedec

C/ vynálezca

D/ pilot

2. Čo písal Ľ. Štúr do Slovenskjich národňjich novín ? Slovenskje

národňje novini vydával Ľ. Štúr v novom jazyku, ktorý sa nazýva

.....

3. Poznáš aj iných štúrovcov ?

V čom by si chcel ty vyniknúť ?

.....

4. Ktorý z nasledujúcich pojmov vystihuje text ? A/ rozprávka

B/ povesť

C/ náučný text

D/ bájka

NÁUČNÝ TEXT

O Štefanovi Baničovi

Ladislav Švihran

Štefan Banič je slovenský vynálezca, ktorý zostrojil padák. Narodil sa v Smolenickej Novej Vsi. Roku 1907 odišiel za lepšou obživou do USA, kde pracoval ako poľnohospodársky robotník a baník v Pennsylvánii. V tom čase sa svet nadchýnal odvážnymi činmi prvých letcov. Medzi ich obdivovateľov patrila aj Štefan Banič, ktorý neostal iba pri obdive. Zrodila sa v ňom myšlienka, ako zachrániť pilotov pri havárii lietadla. Po dlhých úvahách a výpočtoch sa mu podarilo zostrojiť padák. Za účasti veľkého počtu zvedavcov zoskočil z washingtonského mrakodrapu. Keď sa s úspechom skončili Baničove zoskoky z lietadla, patentový úrad prijal vynález. Stalo sa tak 25. augusta roku 1914.

1. **Štefan Banič je :** A/ vedec
 B/ pilot
 C/ vynálezca
 D/ lekár

Čo sa mu podarilo zostrojiť ?

2. **Čím chcel zachrániť pilotov ?**

.....

Čo urobil v USA ?

Ako prišiel na myšlienku zostrojiť padák ?

3. **Aký vynález by si vymyslel ty ?**

.....

Poznáš iných vynálezcov ?

4. **Označ slovo s podobným významom:**

nadchnúť sa
nadýchnuť sa
oduševniť sa

zrodila sa
vznikla
zanikla

havária
nehoda
nebezpečenstvo

BÁJKA

Labuť, šťuka a rak

Ivan Andrejevič Krylov

Kde medzi druhmi chýba jednota,
tam končí sa každá robota,
miesto osohu len škoda z nej kuká.
Raz labuť, rak a šťuka
odviezť chceli voz s ľahkým nákladom
a hneď sa spolu aj zapriahli doň.
Idú sa pretrhnúť, no voz nerúša sa,
hoc mnoho síl tu netreba.
Lenže – labuť chce kdesi do neba,
šťuka zas k vode a rak nazad kráča.
Kto vinný na tom, ťažko súdiť nám,
no ľahko zvedieť, že voz dodnes tam.

1. Vyhľadaj v bájke poučenie.

.....

2. Vysvetli, prečo ostal voz stáť.

.....

3. Akú radu by si dal zvieratám?

4. Označ podľa čoho poznáš, že text je bajka :

V bájke vystupujú : A/ zvieratá B/ princezné a princovia C/ jednoduchý ľud

V bájke je poučenie : a/ na začiatku, alebo konci b/ nie je poučenie c/ v strede

Bajka je :

1. výňatok z literárneho, alebo hudobného diela
2. rozhovor dvoch osôb
3. krátky príbeh, v ktorom sa zvieratám pripisujú ľudské vlastnosti a skutky

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

BABIAKOVÁ, S. 2007. *Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov na 1. stupni ZŠ*. In: Naša škola, r. XI, č. 7-8, 2007/2008, s.16. ISSN: 1335-2733.

BENKOVÁ, S. a kol.1999. *Čítanka pre 4. ročník základných škôl*. Bratislava Poľana, 1999. ISBN: 80-968002-5-6.

BENKOVÁ, S. a kol. 1999. *Obsahový a výkonový štandard z čítania a literárnej výchovy pre 1. stupeň ZŠ*. Bratislava MŠ SR 1999.

LAPITKA, M. 1996. *Tvorba a použitie didaktických testov*. Bratislava ŠPÚ, 1996. ISBN 80-85756-28-5

ZÁPOTOČNÁ, O. 2008. *Učiť čítať na 1.stupni nestačí*. In: Učiteľské noviny, č.9, 2-3.týždeň, 2008, s. 6.